

OBSAH

ÚVODEM	1
O VÝVOJI PŘÍJMENÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH	3
O PŮVODU NAŠICH PŘÍJMENÍ	10
1. Příjmení vzniklá z osobních jmen	11
1.1 Příjmení ze jmen slovanských	12
1.2 Příjmení ze jmen hebrejských a aramejských	14
1.3 Příjmení ze jmen řeckých	16
1.4 Příjmení ze jmen latinských	17
1.5 Příjmení ze jmen germánských	18
2. Příjmení ze jmen místních, národních a z názvů obyvatelských	20
2.1 Příjmení z názvů českých osad	21
2.2 Příjmení z německých názvů českých osad	21
2.3 Příjmení z názvů německých osad	22
2.4 Příjmení ze jmen národů, zemí a krajů	22
3. Příjmení motivovaná polohou, druhem či charakterem bydliště a jeho lokalizací v terénu, dále i novostí obyvatele v místě	22
4. Příjmení vzniklá podle vlastností tělesných a duševních, věku a příbuzenských vztahů	23
4.1 Příjmení podle fyzických vlastností, vzhledu a nápadných částí těla	23
4.2 Příjmení podle duševních vlastností, sklonů ap.	24
4.3 Příjmení z označení věku, vzrůstu a příbuzenských vztahů	24
5. Příjmení podle sociálního rozvrstvení, společenských poměrů, feudálních, církevních a vojenských hodností, právních a majetkových vztahů	24
6. Příjmení z názvů řemesel, různých zaměstnání a činnosti člověka (skutečné či jen zamýšlené)	25
7. Příjmení z názvů živočichů a rostlin	26
7.1 Příjmení ze jmen savců, ptáků a dalších živočichů	26
7.2 Příjmení z názvů rostlin a jejich částí, plodů apod.	26
8. Příjmení z názvů věcí, abstrakt, přírodních jevů ap.	27
8.1 Příjmení z názvů surovin, řemeslných výrobků, nástrojů, mincí, oděvů ap.	27
8.2 Příjmení z názvů jídel a potravinářských výrobků, pokrmů ap.	28
8.3 Příjmení z abstrakt, označení přírodních a atmosférických jevů, svátků, nadpřirozených bytostí apod.	28
9. Příjmení vzniklá ze slovesných pojmenování, označení různých dějů	28
9.1 Příjmení z tvarů přičestí minulého	28
9.2 Příjmení z tvarů přítomného času a rozkazovacího způsobu, a to i ve větném spojení	29
9.3 Příjmení z podstatných nebo přídavných jmen odvozených ze slovesných základů (vyjadřují často i různé vlastnosti a sklony)	29
9.4 Příjmení složená, která vznikla z různých předložkových, adjektivních, číselných, příslovečných a větných spojení	29

10. Příjmení ze slov nesklonných, příslovčí, citoslovcí aj.	30
SKLOŇOVÁNÍ A PŘECHYLOVÁNÍ PŘÍJMENÍ	31
1. Mluvnická charakteristika příjmení	31
2. Přechylování příjmení jako problém jazykový a společenský	33
3. Přehled skloňování a přechylování příjmení	38
3.1 Příjmení je tvaroslovně podstatné jméno	39
3.1.1. Příjmení je v 1. pádě zakončeno ve výslovnosti na souhlásku	39
3.1.1.1 Příjmení je zakončeno na písmeno označující souhlásku tvrdou nebo obojetnou, vzor „pán“	39
3.1.1.2 Příjmení je zakončeno na písmeno označující souhlásku měkkou, řidčeji obojetnou, vzor „muž“	44
3.1.2. Příjmení je zakončeno ve výslovnosti na samohlásku	47
3.1.2.1 Příjmení je zakončeno na samohlásku [a], [á], vzor „předseda“, řidčeji „pán“	48
3.1.2.2 Příjmení je zakončeno na samohlásku [o], [ó], vzor „pán“, řidčeji „muž“	50
3.1.2.3 Příjmení je zakončeno na samohlásku [e], [é], vzor „soudce“, řidčeji „pán“, „muž“ a skloňování pomocí zájmných koncovek	52
3.1.2.4. Příjmení je zakončeno na samohlásku [i], [í], skloňování pomocí zájmných koncovek, u některých typů na [j] podle vz. „jarní“	56
3.1.2.5 Příjmení je zakončeno na samohlásku [u], [ú], vzor „pán“, řidčeji „muž“	59
3.2 Příjmení je tvaroslovně přídavné jméno	62
3.2.1 Příjmení je tvaroslovně přídavné jméno tvrdé, vz. „mladý“	62
3.2.1.1 Příjmení je původem české nebo jinოსlovanské přídavné jméno tvrdé nebo má jeho podobu	62
3.2.1.2 Příjmení je nejasného původu	62
3.2.1.3 Příjmení zakončená na <i>-ých (-lch apod.)</i>	63
3.2.2 Příjmení je tvaroslovně přídavné jméno měkké, vz. „jarní“	63
3.2.3 Příjmení má tvar přídavného jména přivlastňovacího	64
3.2.3.1 Příjmení zakončená na <i>-ů, -u</i>	64
3.2.3.2 Příjmení zakončená na <i>-ův, -ůj</i>	64
3.2.3.3 Slovenská příjmení zakončená na <i>-je, -ove</i>	64
3.2.3.4 Slovenská příjmení zakončená na <i>-ovle</i>	65
4. Shrnutí	65
SKLOŇOVÁNÍ A PŘECHYLOVÁNÍ VÍCESLOVNÝCH PŘÍJMENÍ	67
1. Předložka (člen ap.) a příjmení, typ <i>van Zoen</i>	67
2. Příjmení rozvinuté předložkovým pádem, typ <i>Gómez de Avellaneda</i>	69
3. Podvojná příjmení pojmenovávající jednu osobu, typ <i>Schwarz-Bart</i>	71
4. Spojení dvou příjmení pojmenovává dvě osoby, typ <i>Kant-Laplace</i>	73
5. Dvě samostatná příjmení, typ <i>Fagundes Telles</i>	73
6. Shrnutí	75

ZAČLEŇOVÁNÍ CIZÍCH ŽENSKÝCH PŘÍJMENÍ DO ČEŠTINY	76
1. Slovanská příjmení	76
1.1 Polština	77
1.2 Lužická srbština	78
1.3 Slovenština	79
2. Neslovanská příjmení	80
2.1 Maďarština	80
2.2 Řečtina	81
3. Jiné evropské jazyky	82
3.1 Litevština a lotyština	82
3.2 Islandština	84
ZAČLEŇOVÁNÍ ORIENTÁLNÍCH PŘÍJMENÍ DO ČEŠTINY	86
1. Jazyky, ve kterých stojí na prvním místě (rodné) jméno, za ním následuje příjmení	88
1.1 Arabská osobní jména	88
1.2 Indická osobní jména	91
1.3 Pákistánská, nepálská a jiná orientální jména	92
1.4 Souhrnné doporučení pro užívání orientálních jmen s pořadím jméno + příjmení	93
2. Jazyky, ve kterých stojí na prvním místě příjmení, za ním následuje jméno	94
2.1 Vietnamská osobní jména	95
2.2 Čínská osobní jména	100
2.3 Korejská osobní jména	102
2.4 Japonská osobní jména	103
2.5 Souhrnné doporučení pro orientální jména s pořadím příjmení + jméno	105
K PRAVOPISNÉ PODOBĚ NAŠICH PŘÍJMENÍ	108
1. Příjmení českého (slovanského) původu užívaná v češtině	111
1.1 V příjmeních jsou dochována různá stadia hláskového vývoje češtiny	111
1.2 Příjmení má nářeční podobu	111
1.3 Příjmení zachycuje podobu před pravopisnou opravou g - j, í - j	112
1.4 Příjmení zachycuje podobu před hláskovou změnou g - h	112
1.5 Příjmení jsou psána bez háčků a čárek	112
1.6 Příjmení začíná na Ci-/Cí, Si-, Zy-/Zý	112
1.7 V příjmení se vyskytují variantní podoby přípon	113
1.8 Variantní podoby příjmení vyplývají z výslovnosti	113
2. Příjmení českého původu psaná cizím pravopisem	113
2.1 Zpětné počeštění příjmení psaných německým či jiným pravopisem	114
2.2 Zpětné počeštění příjmení psaných rumunským pravopisem	114
2.3 Zpětné počeštění příjmení psaných azbukou	115
2.4 Zpětné počeštění příjmení, v nichž se objevuje několik různých cizích pravopisných jevů	115
3. Počešťování příjmení cizího původu	115

3. 1 Počešťování příjmení německého původu	116
3.2 Počešťování příjmení polského původu	122
3.3 Počešťování příjmení maďarského původu	124
4. Závěry	126
○ ZMĚNÁCH PŘÍJMENÍ	127
1. Příjmení českého původu	128
1.1 Příjmení z podstatných jmen obecných, a to i dějových	128
1.2 Příjmení z přídavných jmen	130
1.3 Příjmení ze sloves (popř. podstatných jmen dějových)	130
1.4 Příjmení složená, která vznikla z různých předložkových, adjektivních, příslovečných a větných spojení	130
1.5 Příjmení charakteru onomatopoického (zvukomalebného)	131
2. Příjmení cizího, zvláště německého původu	132
○ PŘÍJMENÍCH Z HLEDISKA FREKVENČNÍHO	134
REJSTŘÍKY	148
POUŽITÁ LITERATURA	180
OBSAH	182